

Makalenin Türü / Article Type : Araştırma Makalesi / Research Article
Geliş Tarihi / Date Received : 23.10.2018
Kabul Tarihi / Date Accepted : 28.05.2019
Yayın Tarihi / Date Published : 01.07.2019

[doi https://dx.doi.org/10.17240/aibuefd.20xx.xx.xxxxx-xxxxxx](https://dx.doi.org/10.17240/aibuefd.20xx.xx.xxxxx-xxxxxx)

BİRLEŞTİRİLMİŞ SINIF ÖĞRETMENLERİNİN SINIF YÖNETİMİ YETERLİLİKLERİ VE SINIF YÖNETİMİ İLE İLGİLİ GÖRÜŞLERİNİN İNCELENMESİ*

Ebru OCAKCI¹, Osman SAMANCI²

ÖZ

Birleştirilmiş sınıflar, birden fazla sınıfın tek bir öğretmen gözetiminde bir arada eğitim görmesine dayanan sınıflardır. Birleştirilmiş sınıfların kendine özgü yapısı bu sınıflarda sınıf yönetimi kavramını da ön plana çıkarmaktadır. Bu araştırmanın amacı birleştirilmiş sınıf öğretmenlerinin sınıf yönetimi yeterliliklerini ve sınıf yönetimi ile ilgili görüşlerini incelemektir. Araştırma nitel ve nicel araştırma yöntemlerinin bir arada kullanıldığı karma yöntem ile yürütülmüştür. Araştırma sonucunda, birleştirilmiş sınıf öğretmenlerinin sınıf yönetimi yeterlilik inançlarının yüksek olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Birleştirilmiş sınıf öğretmenlerinin sınıf yönetimi yeterliliklerinin cinsiyet değişkenine göre anlamlı farklılaşma göstermediği tespit edilmiştir. Birleştirilmiş sınıf öğretmenlerinin sınıf yönetimi konusunda görüşleri incelendiğinde, fiziksel düzeni sağlama ve öğretimsel süreçlerin yönetimi konusunda gerekli çalışmaları titizlikle yaptıkları görülmüştür. Bunun yanı sıra öğretmenlerin sınıf yönetiminde zorlandıkları bazı değişkenlerin bulunduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Birleştirilmiş Sınıflar, Sınıf Yönetimi, Sınıf Öğretmeni

INVESTIGATION OF THE CLASS MANAGEMENT QUALIFICATIONS AND THE VIEWS OF MULTIGRADE CLASSROOM TEACHERS ABOUT CLASS MANAGEMENT

ABSTRACT

Multigrade classes are classes that are based on the co-education of more than one class under the supervision of a single teacher. The peculiar structure of the multigrade classes also brings the concept of class management to the forefront. The purpose of this study is to examine the classroom management competencies of the multigrade classroom teachers and their views on classroom management. The study was conducted using a mixed method in which a combination of qualitative and quantitative research methods is used. As a result of the study, it was determined that the classroom management competency beliefs of multigrade classroom teachers are high. It was found that the classroom management competencies of the multigrade classroom teachers did not show any significant difference according to the variable of gender. When multigrade classroom teachers' views on classroom management are examined, it is seen that they did rigorous work on the provision of physical discipline and management of instructional processes. In addition to this, it was also determined that there are some other variables in which teachers have difficulty in terms of classroom management.

Keywords: Mutigrade Classes, Classroom Management, Classroom Teacher

* Bu araştırma, 13.06.2017 tarihinde Atatürk Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsünde yüksek lisans tezi olarak savunulmuştur.

¹ Atatürk Üniversitesi, Kazım Karabekir Eğitim Fakültesi, ebru.ocakci@atauni.edu.tr, <https://orcid.org/0000-0003-2441-9845>

² Atatürk Üniversitesi, Kazım Karabekir Eğitim Fakültesi, osamanci@atauni.edu.tr, <https://orcid.org/0000-0003-3620-7604>

1.GİRİŞ

"Birden fazla sınıfın bir derslikte tek öğretmen yönetiminde eğitim öğretim görmesine dayalı sisteme birleştirilmiş sınıflarda öğretim denir." (Samancı, 2015, s.1). Birleştirilmiş sınıflar daha çok kırsal kesimlerde faaliyetlerini sürdüren ve kendine özgü öğretim biçimi olan sınıflardır. Birleştirilmiş sınıflarda birden fazla sınıfın bir arada öğrenim görüyor olması, derslerin ödevli ve öğretmenli olmak üzere iki farklı şekilde yürütülmesini gerektirmektedir. Ödevli dersler öğretmen tarafından ders öncesinde planlanan ve öğrencilerin bireysel çalışmalarına dayanan dersler iken; öğretmenli dersler öğretmenlerin bir sınıfın çalışmalarına diğer sınıflardan daha fazla vakit ayırdıkları derslerdir (Köklü, 2000; Samancı, 2015; Şahin, 2010). Birleştirilmiş sınıfların öğretim sürecinin kendine özgü biçimi, bu sınıflarda sınıf yönetimi sürecini etkilemekte ve önemli hale getirmektedir. Bu nedenle birleştirilmiş sınıfların sınıf yönetimi sürecinin de birleştirilmiş sınıflara özgü değişkenlerden etkileyeceği ifade edilebilir. Alanyazında birleştirilmiş sınıflarda öğretim üzerine öğretmen adaylarının (Taşdemir, 2014) ve öğretmenlerin (Aksoy, 2008; Gürel, Çapar & Kartal, 2014) görüşlerini inceleyen araştırmalar, birleştirilmiş sınıflarla ilgili zorlukları ve bu sınıflarda öğrenciler arası bireysel farklılıkları ön plana çıkarmaktadır. Bu araştırmalar, birleştirilmiş sınıflarda öğretmenlik yapmanın oldukça güç olduğunu, okulların araç, gereç ve fiziki şartlarının yetersiz olduğunu ve öğretmenlerin köylerde sağlık, ulaşım ve iletişim gibi konularda sorun yaşadıklarını göstermiştir.

Birleştirilmiş sınıflara yönelik yapılan araştırmalarda, bu sınıfların alanyazında farklı boyutlarıyla incelendiği görülmektedir. Bu araştırmalar arasında yapılandırmacılık temelli yeni öğretim programlarının birleştirilmiş sınıflarda uygulanabilirlik durumunu inceleyen çalışmalar (Gelebek, 2011; Kuzu & Aslan, 2012; Tunç, 2013; Samancı & Ocakcı, 2014) ön plana çıkmaktadır. Bu çalışmalardan elde edilen sonuçlarda yapılandırmacı öğretim programının birleştirilmiş sınıflarda uygulanmasına yönelik bazı sorunların yaşandığı, yapılandırmacı öğrenme ortamı oluşturulma düzeyinin düşük olduğu görülmüştür. Alanyazında dikkat çeken diğer araştırmalar ise birleştirilmiş sınıfları müstakim sınıflarla karşılaştırmaya yönelik yapılan çalışmalardır. Karşılaştırmalı araştırmalarda başarı düzeyinin birleştirilmiş sınıflarda daha düşük olduğunu gösteren (Karaman, 2006) bir araştırmaya karşı; öğrencilerin daha yüksek bilişsel gelişim düzeyine birleştirilmiş sınıflarda daha çabuk eriştiklerini gösteren (Fosco, Schleser & Andal, 2004) bir araştırma da mevcuttur. Bunların yanı sıra birleştirilmiş sınıfları; yaşanan eğitim sorunları (Dursun, 2006; Hasanoğlu, 2013), 4+4+4 eğitim sisteminin getirdiği değişiklikler (Külekcı, 2013), öğretmen tükenmişliği (Çağlayan, 2012) ve bu sınıflarda gerçekleştirilen başarılı uygulamalar (Samancı, Ocakcı & Ocakcı, 2016) bakımından inceleyen araştırmalara da rastlanmıştır. Yapılan alanyazın incelemesi değerlendirildiğinde birleştirilmiş sınıfların sınıf yönetimi bakımından yeterli ölçüde incelenmediği görülmüştür.

Sınıf yönetimi, sınıf kurallarının belirlenerek bu kurallar doğrultusunda sınıf düzeninin sağlandığı, öğretim etkinliklerinin gerçekleştirildiği, zamanın etkili bir şekilde yönetildiği bir süreçtir (Çelik, 2003). Sınıf yönetimi genel anlamda beş boyutta incelenmektedir. Bu boyutlar fiziksel düzeni sağlama, öğrenme-öğretme süreçlerini düzenleme, zaman yönetimi, sınıf içi ilişkileri düzenleme ve davranış yönetimiyle ilgilidir (Başar, 2005). Alanyazında öğretmenlerin sınıf yönetimi eğilimlerini (Gülünay-Sivri, 2012) ve sınıf yönetimindeki demokratik tutumlarını (Kaya, 2013) inceleyen araştırmalar olduğu gibi; sınıf yönetimi becerilerini örgüt kültürü (Uç, 2013) ve mizah tarzı (Akkaya, 2011) ile ilişkilendiren çalışmalara da rastlanmıştır. Çeşitli olguların sınıf yönetimi üzerine etkilerini inceleyen araştırmalarda ise, öğretmen niteliklerinin (Martin & Shoho, 2000); öğretmenlerin sahip oldukları duygusal zekânın (Tunca, 2010) ve öğretmenlerin sahip oldukları değerlerin (Pekince, 2010) sınıf yönetimi üzerine etkilerinin değerlendirildiği de görülmüştür. Bunların yanı sıra Güner (2010) 'in, önleyici sınıf yönetimi eğitim programının öğretmenlerin sınıf yönetimi ile ilgili bilgi düzeylerine ve sınıf yönetimi stratejilerine etkisini incelediği; Oliver, Wehby ve Reschly (2011) 'in ise öğretmenlerin sınıf yönetimi uygulamalarının; uygunsuz öğrenci davranışlarını azaltmadaki etkisini inceledikleri tespit edilmiştir. Bu araştırmalarda elde edilen sonuçların bir bölümü sınıf yönetimini etkili bir şekilde gerçekleştiren öğretmenlerin, sınıflarındaki davranış problemlerinin azalmasında pozitif yönlü bir etkiye sahip olduklarını göstermiştir. Öğretmenlerin sınıf yönetimi becerilerini ve sınıf yönetimine ilişkin görüşlerini farklı değişkenler bakımından inceleyen araştırmalarda ise (Denkdemir, 2007; İlgar 2007; Koçoğlu, 2013; Özer, 2013) öğretmenlerin sınıf yönetiminde sergiledikleri performansın ortanın biraz üzerinde olduğu; sınıf yönetimi konusunda yetersiz kaldıklarında öfke nöbeti, umutsuzluk, stres, doyumsuzluk ve meslekten soğuma gibi olumsuz sonuçlarla karşı karşıya kaldıkları gibi sonuçların ön plana çıktığı görülmüştür. İlgili alanyazın incelendiğinde sınıf yönetimi süreçlerinin öğrenci davranışları kadar öğretmenlerin kendilerine yönelik yeterlik inançlarını da etkilediği değerlendirilebilir.

Birleştirilmiş sınıf öğretmenlerinin bu sınıflarda öğretmenlik yaparken karşılaştıkları güçlükler göz önünde bulundurulduğunda, bu güçlüklerin onların sınıf yönetimi yeterliklerine de yansıtacağı düşünülmektedir. Bu araştırmada, birleştirilmiş sınıfların sınıf yönetimi bakımından yeterli ölçüde incelenmediği ve ilgili alanyazında bu alanda bir araştırmaya ihtiyaç olduğu öngörüsünden yola çıkılmıştır. Bu nedenle araştırmada birleştirilmiş sınıf öğretmenlerinin sınıf yönetimi yeterliklerine ilişkin inançlarının ve birleştirilmiş sınıflarda sınıf yönetimine yönelik görüşlerinin incelenmesi önemli görülmüştür.

1.1. Araştırmanın Amacı

Birleştirilmiş sınıflarda etkili bir sınıf yönetiminin varlığından söz edebilmek için birleştirilmiş sınıf öğretmenlerinin sınıf yönetimi yeterlilik inançları hakkında bilgi edinmek ve sınıf yönetimi ile ilgili görüşlerini incelemek gerekmektedir. Bu ihtiyaçtan yola çıkarak araştırmada, birleştirilmiş sınıf öğretmenlerinin sınıf yönetimi yeterlilikleri ile sınıf yönetimi konusunda görüşlerinin incelenmesi amaçlanmıştır. Araştırmada aşağıda yer alan sorulara cevap aranmıştır:

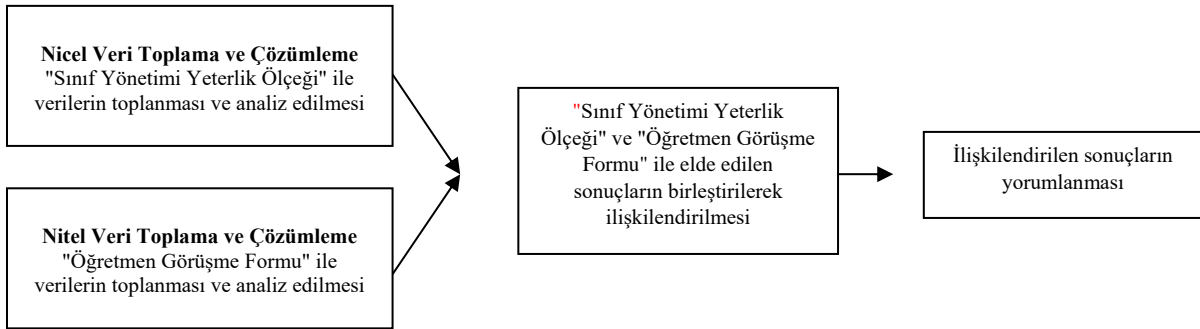
1. Birleştirilmiş sınıf öğretmenlerinin sınıf yönetimi yeterlilik inançları ne düzeydedir?
2. Birleştirilmiş sınıf öğretmenlerinin sınıf yönetimi yeterlilik inançları cinsiyet, değişkenine göre anlamlı farklılaşmakta mıdır?
3. Birleştirilmiş sınıf öğretmenlerinin sınıf yönetimi konusunda görüşleri nelerdir?
4. Birleştirilmiş sınıf öğretmenlerinin sınıf yönetimi konusunda zorlandıkları durumlar nelerdir?
5. Birleştirilmiş sınıf öğretmenlerinin daha etkili sınıf yönetimi için önerileri nelerdir?

2. YÖNTEM

2.1. Araştırma Modeli

Birleştirilmiş sınıf öğretmenlerinin sınıf yönetimi yeterliliklerinin ve birleştirilmiş sınıflarda sınıf yönetimi üzerine görüşlerinin incelendiği bu çalışmada karma araştırma yöntemi kullanılmıştır. Yıldırım ve Şimşek (2013)'e göre sosyal olaylar tek yönlü değildir. Bu nedenle sosyal olayları incelemede çoklu yöntemler tercih edilmelidir. Karma araştırma yöntemi, sosyal olayların hem nitel hem de nicel boyutlarının olduğu kabulüne dayanır. Creswell (2017)'e göre karma araştırma yöntemi, araştırmacıların problemlere yanıt ararken nitel ve nicel verileri bir arada toplayarak bütünleştirdikleri, bu bütünleştirmeden yararlanarak sonuçlara ulaştıkları bir araştırma yaklaşımıdır. Birleştirilmiş sınıf öğretmenlerinin sınıf yönetimi konusunda yeterlik ve inançlarının incelenmesinde nicel ya da nitel verilerin tek başına yeterli olmayacağı öngörülmüştür. Bu nedenle nitel ve nicel verileri bütünleştiren karma araştırma yöntemi ile araştırma süreci yürütülmüştür.

Araştırmanın desenini karma araştırma yöntemlerinde kullanılan çeşitleme deseni oluşturmaktadır. Çeşitleme deseninin amacı araştırmada nitel ve nicel yöntemlerle elde edilen verilerin sonuçlarını birleştirmektir. Bu desende araştırmacı, bütüncül bir anlayış kazanarak verilerini karşılaştırma imkânı bulur (Creswell, 2017). Yakınsayan paralel desen olarak da adlandırılan çeşitleme deseninin aşamalarına dayalı olarak söz konusu araştırmada şu süreç izlenmiştir (Creswell & Plano Clark, 2015):

Şekil 1. Araştırma deseninin prototip modeli (Creswell & Plano Clark, 2015)

Şekil 1'de görüleceği üzere araştırma sürecinde nicel veriler Sınıf Yönetimi Yeterlik Ölçeğiyle, nitel veriler ise Öğretmen Görüşme Formuyla elde edilmiştir. Her iki veri toplama aracıyla elde edilen veriler ayrı ayrı analiz edilerek çözümlenmiştir. Çeşitleme deseninde her iki veri grubu da eşit derecede öneme sahiptir. Bu nedenle Sınıf Yönetimi Yeterlik Ölçeği ve Öğretmen Görüşme Formuyla elde edilen veriler araştırma sonuçlarının oluşturulmasında eşit derecede dikkate alınmıştır. Araştırmanın bulgular bölümünde her iki veri toplama aracından elde edilen sonuçlar ayrı ayrı sunulmuştur. Nitel ve nicel verilerden elde edilen sonuçların karşılaştırması ise sonuçlar ve tartışma bölümünde gerçekleştirilmeye çalışılmıştır.

Araştırma sürecinde elde edilen verilerin güvenilir ve geçerli olması için alınacak tedbirler tüm araştırma yöntemlerinde büyük önem taşımaktadır. Karma araştırma yöntemiyle yürütülen bu araştırmada da geçerlik ve güvenilirliğin sağlanması adına çeşitli tedbirler alınmıştır. Araştırmanın iç geçerliğinin sağlanmasında; elde edilen bulguların kendi içinde tutarlılık durumu incelenmiş, raporlaştırma sürecinde verilerin birbiriyle tutarlı olarak sunulmasına dikkat edilmiştir. Veriler iki farklı veri toplama yöntemi ile toplanmış ve farklı analiz stratejileriyle analiz edilmiştir. Araştırmada elde edilen nitel ve nicel verilerin birbiriyle tutarlı bir bütün oluşturduğu gözlemlenmiş ve raporlaştırma sürecinde bu duruma dikkat edilmiştir. Elde edilen sonuçların araştırma evrenine

ve gerçek hayata genellenebilmesi, diğer araştırmalarla karşılaştırılabilmesi için bulgular alt başlıklar içerisinde ayrıntılı olarak incelenmiştir. Raporlaştırma aşamasında da sonuçlar diğer araştırmalarla karşılaştırma yapmaya imkân tanıyacak şekilde sunulmuş ve araştırmanın dış geçerliliği sağlanmaya çalışılmıştır (Büyüköztürk, Kılıç Çakmak, Akgün, Karadeniz & Demirel, 2014; Creswell, 2016; Yıldırım & Şimşek, 2013).

2.2. Evren ve Örneklem

Araştırmanın evrenini 2015 yılında Erzurum ilinde görev yapan 295 birleştirilmiş sınıf öğretmenini oluşturmuştur. Araştırmada amaçsal örnekleme yöntemlerinden biri olan kolay ulaşılabilir örnekleme yöntemi tercih edilmiştir. Patton (2014)'a göre kolay ulaşılabilir örnekleme yöntemi ulaşılması kolay ve çalışılması pahalı olmayanın tercih edilmesidir. Birleştirilmiş sınıflar, kırsal yerleşim bölgelerinde yer alan ve ulaşım sorunları nedeniyle taşınmalı eğitimin gerçekleştirilmesinin mümkün olmadığı bölgelerde tercih edilen okullardır. Araştırma evreninde yer alan birleştirilmiş sınıflı okulların büyük bir bölümünün tek öğretmenli olması, örneklem grubuna dâhil edilecek her bir öğretmen için ayrı bir köy yerleşim birimine ulaşmayı gerektirmektedir. Bu durumun araştırmanın uygulama sürecini zorlaştıracığı ve araştırmacıların iş yükünü artıracığı öngörülmüştür. Araştırma evreninde yer alan öğretmenlere ulaşmanın zorluğu göz önünde bulundurularak araştırma sürecinde kolay ulaşılabilir örnekleme yöntemi kullanılmış, birleştirilmiş sınıf öğretmenlerine Yakutiye, Palandöken ve Aziziye ilçe milli eğitim müdürlükleri tarafından gerçekleştirilen toplantılarda ulaşılmıştır. Toplantılarda ulaşılan öğretmenlerin, gönüllülük esasına dayalı olarak araştırmaya katılımları sağlanmıştır. Araştırmanın örneklem grubunda Yakutiye, Palandöken ve Aziziye ilçelerine bağlı birleştirilmiş sınıflı okullarda görev yapan 77 birleştirilmiş sınıf öğretmenini yer almıştır. Örneklem grubunda yer alan birleştirilmiş sınıf öğretmenlerine ilişkin demografik bilgiler Tablo 2.1.'de sunulmuştur.

Tablo 2.1.

Birleştirilmiş Sınıf Öğretmenlerinin Cinsiyet ve Mesleki Kıdeme Göre Dağılımları

Değişkenler	Kategoriler	N	%
Cinsiyet	1. Kadın	27	35,1
	2. Erkek	50	64,9
	Toplam	77	100
Mesleki Kıdem	1-2 yıl	18	23,4
	3-4 yıl	23	29,9
	5 ve üzeri	36	46,8
	Toplam	77	100

2.3. Veri Toplama Araçları

Araştırmada iki farklı veri toplama aracı kullanılmıştır. Bunlar birleştirilmiş sınıf öğretmenlerinin sınıf yönetimi yeterliliklerini incelemek amacıyla kullanılan "Sınıf Yönetimi Yeterlilik Ölçeği" ve birleştirilmiş sınıf öğretmenlerinin sınıf yönetimi hakkında görüşlerini incelemek amacıyla kullanılan "Öğretmen Görüşme Formu" dur. Her iki veri toplama aracında da katılımcıların demografik bilgilerinin bulunduğu "Kişisel Bilgi Formu"na yer verilmiştir.

Sınıf Yönetimi Yeterlilik Ölçeği

Toplam 47 madde ve 5 alt boyuttan oluşan "Sınıf Yönetimi Yeterlilik Ölçeği" Çetin (2009) tarafından geliştirilmiştir. Ölçeğin alt boyutları "Fiziksel Düzeni Sağlama", "Öğretim Yönetimi", "Zaman Yönetimi", "Sınıf İçi İlişkileri Düzenleme", "Davranış Geliştirme ve Düzenleme"dir. Sınıf Yönetimi Yeterlilik Ölçeği beşli likert tipi olup; 1.00-1.80 aralığı 1'e (Hiçbir zaman), 1.81-2.60 aralığı 2'ye (Nadiren), 2.61-3.40 aralığı 3'e (Ara Sıra), 3.41-4.20 aralığı 4'e (Sık Sık), 4.21-5.00 aralığı 5'e (Her Zaman) denk gelmektedir. Sınıf Yönetimi Yeterlilik Ölçeği araştırmanın örneklem grubunda yer alan 77 birleştirilmiş sınıf öğretmenine uygulanmıştır. Birleştirilmiş sınıf öğretmenlerinin ölçekten aldıkları puanların hesaplanmasında toplam puan değil; ortalama puan kullanılmıştır. Bu nedenle öğretmenlerin puanlarının değerlendirilmesinde, ölçeğin yukarıda belirtilen puan aralıkları referans alınmıştır. Çetin (2009) tarafından geliştirilen Sınıf Yönetimi Yeterlilik Ölçeğinin Cronbach Alpha güvenilirlik katsayısı ,94'tür. Bu araştırma için ölçeğin güvenilirlik analizi yapılarak, elde edilen bulgular Tablo 2.2'de sunulmuştur.

Tablo 2.2.*Sınıf Yönetimi Yeterlik Ölçeğine İlişkin Güvenirlik Analizi Sonuçları*

Cronbach Alpha	Madde Sayısı
.927	47

Yapılan güvenilirlik analizi sonucunda, Cronbach Alpha güvenilirlik katsayısı ise .93 olarak bulunmuştur. Elde edilen güvenilirlik katsayısının yüksek olduğu, bu nedenle de Sınıf Yönetimi Yeterlik Ölçeği ile elde edilen sonuçların güvenilirliğinin yeterli düzeyde olduğu değerlendirilmiştir.

Öğretmen Görüşme Formu

Araştırmacılar tarafından hazırlanan 5 açık uçlu sorunun yer aldığı "Öğretmen Görüşme Formu", birleştirilmiş sınıf öğretmenlerinin sınıf yönetimi konusunda görüşlerinin incelenmesinde kullanılmıştır. Açık uçlu soruların hazırlanmasında ilgili alanda literatür taraması yapılmış ve uzman görüşü alınmıştır. Hazırlanan "Öğretmen Görüşme Formu" ile öncelikle pilot uygulama gerçekleştirilmiştir. Toplam 20 birleştirilmiş sınıf öğretmeniyle gerçekleştirilen pilot uygulama sonrası gerekli düzeltmeler yapılarak forma son şekli verilmiştir. Örneklem grubunda yer alan 77 birleştirilmiş sınıf öğretmeninden gönüllük esasına dayalı olarak belirlenen 50 birleştirilmiş sınıf öğretmeninden "Öğretmen Görüşme Formu"nu doldurmaları istenmiştir.

Nitel araştırmalarda önemli olan elde edilen verilerin doğruluğudur. Bu nedenle nitel araştırmalarda çalışma grubundan doğrudan alıntılar yapmak ve alıntıları en doğal haliyle sunmak çalışmanın güvenilirliğini artırmaktadır (Büyüköztürk vd., 2014). Araştırmada öğretmen görüşme formlarına yazılan yanıtlar tüm detaylarıyla araştırma verisi olarak kabul edilmiş, doğrudan alıntılar aracılığıyla bulgular bölümünde sunulmuştur.

2.4. Verilerin Analizi

Sınıf Yönetimi Yeterlik Ölçeği ile elde edilen verilerin analizinde SPSS programı kullanılmıştır. Birleştirilmiş sınıf öğretmenlerinin ölçekten aldıkları puanların normalliği; aritmetik ortalama, medyan ve mod değerlerinin yakınlık durumu, Kolmogorov Smirnov Testi ve Q-Q grafikleri yardımıyla değerlendirilmiştir. Yapılan analizler sonucunda veri setinin normal dağılım gösterdiğine karar verilmiştir. Son olarak Levene Testi yapılarak veri setinin homojen dağılım gösterdiği tespit edilmiştir. Dağılımdan elde edilen sonuçlara dayanarak bağımsız örneklem t testi yapılmasına karar verilmiştir.

Öğretmen Görüşme Formu ile elde edilen verilerin analizinde içerik analizi tekniği kullanılmıştır. Yıldırım ve Şimşek (2013) 'e göre içerik analizi, analiz öncesi bilinmeyen tema ve kategorilerin derinlemesine incelenmesine ve ortaya çıkarılmasına imkân verir. Araştırmanın nitel boyutunda elde edilen bulgular, dört ana tema altında sunulmuştur. Bulguların sunulmasında Öğretmen Görüşme Formları içerisinden doğrudan alıntılara yer verilmiştir. Doğrudan alıntılarda kullanılan kodlar, birleştirilmiş sınıf öğretmenlerinin cinsiyet ve mesleki kıdemlerini temsil etmektedir:

E: Erkek öğretmen

K: Kadın öğretmen

1: 1-2 yıl mesleki kıdem

3: 3-4 yıl mesleki kıdem

5: 5 ve üstü mesleki kıdem

Doğrudan alıntılarda birbirine benzer nitelikteki öğretmen görüşleri ayrı ayrı cümleler olarak değil; anlam bütünlüğüne göre bir araya getirilerek sunulmuştur. Doğrudan alıntıların sonundaki kodlamalar (Örn.: E5, K2), benzer görüşlerin bir araya getirildiği öğretmenlere ait kodları temsil etmektedir. Yani alıntılar tek bir öğretmenin değil, birbirine benzer ifadeleri kullanan birden fazla öğretmenin görüşlerini yansıtmaktadır.

3. BULGULAR

Birleştirilmiş sınıf öğretmenlerinin sınıf yönetimi yeterlilikleri ile sınıf yönetimi konusunda görüşlerinin incelendiği bu araştırmada veriler iki ana başlık altında sunulmuştur. Bu ana başlıklar şunlardır:

1. Birleştirilmiş sınıf öğretmenlerinin sınıf yönetimi yeterlilik inançları
2. Birleştirilmiş sınıf öğretmenlerinin sınıf yönetimi konusunda görüşleri

3.1. Birleştirilmiş Sınıf Öğretmenlerinin Sınıf Yönetimi Yeterlilik İnançları

Bu başlık altında birleştirilmiş sınıf öğretmenlerinin Sınıf Yönetimi Yeterlik Ölçeğine ilişkin puanlarının betimsel istatistikleri ve bu puanların cinsiyet değişkenine göre dağılımı incelenmiştir.

3.1.1. Birleştirilmiş sınıf öğretmenlerinin sınıf yönetimi yeterlik ölçeğine ilişkin puanlarının betimsel istatistikleri

Araştırmaya katılan birleştirilmiş sınıf öğretmenlerinin sınıf yönetimi yeterlilik inançlarının incelenmesi amacıyla, Sınıf Yönetimi Yeterlik Ölçeğinden aldıkları ortalama puanlar hesaplanmıştır. Elde edilen betimsel bulgular Tablo 3.1.'de sunulmuştur.

Tablo 3.1.*Sınıf Yönetimi Yeterlik Ölçeği ve Alt Boyutlarına Ait Puanların Betimsel İstatistikleri*

		N	\bar{X}	Ss
Alt Boyutlar	SINIF YÖNETİMİ YETERLİK ÖLÇEĞİ	77	4.37	.35
	Fiziksel Düzeni Sağlama	77	4.28	.42
	Öğretim Yönetimi	77	4.31	.46
	Zaman Yönetimi	77	4.21	.54
	Sınıf İçi İlişkileri Düzenleme	77	4.57	.36
	Davranış Geliştirme ve Düzenleme	77	4.26	.46

Birleştirilmiş sınıf öğretmenlerinin Sınıf Yönetimi Yeterlik Ölçeğinden aldıkları ortalama puanlar incelendiğinde, Tablo 3.1.'de görüldüğü üzere; genel ortalamalarının ($\bar{X}=4,37$) oldukça yüksek düzeyde (4,21-5,00) olduğu görülmektedir. Bunun yanı sıra birleştirilmiş sınıf öğretmenlerinin Sınıf Yönetimi Yeterlik Ölçeğinin alt boyutlarından aldıkları ortalama puanların fiziksel düzeni sağlama ($\bar{X}=4,28$), öğretim yönetimi ($\bar{X}=4,31$), zaman yönetimi ($\bar{X}=4,21$), sınıf içi ilişkileri düzenleme ($\bar{X}=4,57$) ve davranış geliştirme ve düzenleme ($\bar{X}=4,26$) alt boyutlarında yüksek düzeyde (4,21-5,00) olduğu görülmektedir.

3.1.2. Birleştirilmiş sınıf öğretmenlerinin sınıf yönetimi yeterlik ölçeğinden aldıkları puanların cinsiyet değişkenine göre dağılımı

Birleştirilmiş sınıf öğretmenlerinin Sınıf Yönetimi Yeterlik Ölçeğinden aldıkları puanların cinsiyet değişkenine göre incelenmesinde; birleştirilmiş sınıfların fiziki koşullarının kadın ve erkek öğretmenler üzerinde farklı etkiler oluşturabileceği öngörüsünden yola çıkılmıştır. Öğretmenlerin Sınıf Yönetimi Yeterlik Ölçeğinden aldıkları puanların cinsiyet değişkenine göre anlamlı farklılık gösterip göstermediğini tespit etmek amacıyla bağımsız örneklem t testi yapılmıştır. Elde edilen bulgular Tablo 3.2.'de sunulmuştur.

Tablo 3.2.*Sınıf Yönetimi Yeterlik Ölçeği ve Alt Boyutlarına Ait Puanların Cinsiyet Değişkenine Göre t Testi Sonuçları*

		Cinsiyet	N	\bar{X}	Ss	t	p
Alt Boyutlar	SINIF YÖNETİMİ YETERLİK ÖLÇEĞİ	Kadın	27	4,31	,34	,263	,794
		Erkek	50	4,33	,39		
	Fiziksel Düzeni Sağlama	Kadın	27	4,25	,36	,428	,670
		Erkek	50	4,30	,45		
	Öğretim Yönetimi	Kadın	27	4,34	,43	,299	,765
		Erkek	50	4,30	,48		
	Zaman Yönetimi	Kadın	27	4,20	,42	,098	,922
		Erkek	50	4,22	,60		
	Sınıf İçi İlişkileri Düzenleme	Kadın	27	4,55	,34	,288	,774
		Erkek	50	4,58	,37		
	Davranış Geliştirme ve Düzenleme	Kadın	27	4,22	,44	,621	,537
		Erkek	50	4,29	,48		

Birleştirilmiş sınıf öğretmenlerinin Sınıf Yönetimi Yeterlik Ölçeğinden aldıkları puanlar cinsiyet değişkeni bakımından incelendiğinde Tablo 3.2.'de görüldüğü üzere; genel sınıf yönetimi yeterlik puanında ($t=,263$, $p>,05$), fiziksel düzeni sağlama alt boyutunda ($t=,428$, $p>,05$), öğretim yönetimi alt boyutunda ($t=,299$, $p>,05$), zaman yönetimi alt boyutunda ($t=,098$, $p>,05$), sınıf içi ilişkileri düzenleme alt boyutunda ($t=,288$, $p>,05$), davranış geliştirme ve düzenleme alt boyutunda ($t=,621$, $p>,05$) cinsiyet değişkenine göre anlamlı farklılaşma gözlenmemiştir.

3.2. Birleştirilmiş Sınıf Öğretmenlerinin Sınıf Yönetimi Konusunda Görüşleri

Araştırmanın bu bölümünde birleştirilmiş sınıf öğretmenlerinin, birleştirilmiş sınıflarda sınıf yönetimi üzerine görüşleri incelenmiştir. Öğretmen Görüş Formundan elde edilen bulgular dört tema altında şekillenmiştir. Bu dört tema, birleştirilmiş sınıf öğretmenlerinin fiziksel düzeni sağlamada dikkate aldıkları durumlar, öğrenme ve öğretme süreçlerinin yönetiminde dikkate aldıkları durumlar, sınıf yönetimi konusunda zorlandıkları durumlar ve daha etkili sınıf yönetimi için getirdikleri öneriler ile ilgilidir.

3.2.1. Birleştirilmiş sınıf öğretmenlerinin fiziksel düzeni sağlamada dikkate aldıkları durumlar

Birleştirilmiş sınıf öğretmenleri fiziksel düzeni sağlamada sınıf tahtasının konumuna, ısınma durumuna, oturma düzenine, sınıf panolarına, renk-ışık-aydınlıkta durumuna dikkat ettiklerini ifade etmişlerdir.

Araştırmaya katılan birleştirilmiş sınıf öğretmenlerinin %56'sı (28 kişi) fiziksel düzeni sağlarken öncelikle sınıf tahtasının konumunu dikkate aldıklarını belirtmişlerdir. Öğretmenlerin önemli bir kısmı tahtanın konumunu belirlerken, öğrencilerin tamamının görmesini sağlamaya dikkat ettiklerini ifade etmişlerdir. Ayrıca bazı öğretmenler tahtanın konumunu oturma düzeni ile ilişkilendirmişlerdir. Birleştirilmiş sınıf öğretmenlerinin bu konudaki görüşleri şöyledir:

"Tahtanın, bütün öğrencilerin görebileceği yerde olmasını sağladım. İki sınıfı bir arada okutuyorum. Bu nedenle her iki sınıfın da tahtaya eşit mesafede olmasına dikkat ederim" (E3; K1).

"Sınıfımda iki tahta bulunuyor. Karşılıklı iki duvara asarak öğrencilerin oturma düzenini de tahtalara göre biçimlendiriyorum. Eğer sınıfın fiziki durumu müsaitse tahtayı öğrencilerin tam karşılarında olacak şekilde yerleştiririm. Öğretmenli derslerdeki öğrencilerden tahtaya uzak olan öğrencilerin yerlerini değiştiririm. Tahtaya yakın oturarak daha rahat görmelerini sağladım" (E5; E1; K1).

Araştırmada yer alan birleştirilmiş sınıf öğretmenlerinin %52'si (26 kişi) fiziksel düzeni sağlarken ısınma ile ilgili durumlara önem verdiklerini belirtmişlerdir. Birleştirilmiş sınıflı okullarda ısınmanın genellikle soba ile sağlanıyor olması, sobanın hazırlanması ve yakılması sürecinin getirdiği iş yükü öğretmenlerin ifade ettikleri durumlar arasındadır. Tüm öğrencilerin sobadan eşit derecede faydalanmasını sağlamak amacıyla sobanın konumunu da önemsediklerini belirten öğretmenler; bazı durumlarda ise olası kazaları önlemek için tedbirler aldıklarını ifade etmişlerdir. Öğretmenlerin bu konudaki görüşlerinden bir kısmı şu şekildedir:

"Sınıfın fiziksel düzeni hususunda öncelikli olarak ısınmanın tam sağlanmasına dikkat ederim. Sobayı dersten önce yakar ve sınıfı hazırlarım. Isınmada sürekliliğin sağlanması için dersin bir bölümünü bu işe ayırırım" (K1; E5).

"Sınıfımızda ısınma soba ile sağlanmaktadır. Isının eşit dağılmasını sağlamak amacıyla sobayı sınıfın ortasına yerleştiririm. Öğrencilerin, özellikle küçük yaş grubundaki öğrencilerin sobaya yakın oturmasını sağladım" (E1; E5; E3).

"Oluşabilecek kazaları engellemek amacıyla öğrencileri sobadan olabildiğince uzak tutarım" (K5).

Araştırmada yer alan birleştirilmiş sınıf öğretmenlerinin %42'si (21 kişi), fiziksel düzeni sağlarken öğrencilerin sınıf içerisindeki oturma düzenlerini dikkate aldıklarını ifade etmişlerdir. Öğretmenlerin bir bölümü öğrencilerin tahtayı ve öğretmenlerini rahatlıkla görmelerini sağlaması nedeniyle U oturma düzenini tercih ettiklerini, bir bölümü ise grup çalışmalarına ve öğrenciler arası iletişime imkân tanıdığı için grup oturma düzenini tercih ettiklerini belirtmişlerdir. Bunun yanı sıra oturma düzeninde boy sıralaması, öğrenciler arası olumsuz etkileşim gibi unsurları da dikkate aldıklarını ifade eden birleştirilmiş sınıf öğretmenlerinin oturma düzeni konusundaki genel görüşleri şu şekildedir:

"Oturma düzeninde, öğretmenin merkezde yer aldığı, eğitsel araçların öğrencilerin yakınında konumlandırıldığı, U düzenini tercih ederim. U düzenini, öğrencilerin tahtayı ve öğretmeni rahatlıkla görmelerini sağlıyor olması ve ders verimini artırıyor olması nedeniyle uyguluyorum" (E5; K3; K1).

"Sınıfımda grup oturma düzenini tercih ediyorum. Her sınıfın kendi yaş grubuyla ya da seviye grubuyla oturması gerektiğini düşünüyorum. Bu nedenle öğrenciler arası iletişimin rahat kurulduğu, dayanışma ve işbirliğinin sağlandığı, her sınıfın kendi yaşları ile birlikte oturduğu grup düzenini kullanıyorum" (K1; K5).

Araştırmaya katılan birleştirilmiş sınıf öğretmenlerinin %32'si (16 kişi) sınıflarında fiziksel düzeni sağlarken sınıf panolarının konumunu, sayısını ve kullanım şeklini dikkate aldıklarını ifade etmişlerdir. Her sınıf kademesi için ayrı panolar hazırlayan öğretmenler, panolarda tüm öğrencilerin en az bir çalışmasına yer vermeye özen gösterdiklerini ifade etmişlerdir. Öğretmenlerden bazıları ise panoların sınıf içerisinde dikkat dağıtıcı bir unsur oluşturduğunu, bu nedenle de sınıf dışı alanlarda yer verilmesi gerektiğini belirtmişlerdir. Birleştirilmiş sınıf öğretmenlerinin bu konudaki görüşlerinden bir kısmı şöyledir:

"Sınıf panolarını her öğrencinin görebileceği bir noktada konumlandırarak, öğrencilerin boylarının yetebileceği yüksekliğe asıyorum" (E5; E3).

"Sınıfımızda bir, iki, üç ve dördüncü sınıflar için ayrı ayrı panolarımız mevcut. Her sınıfın etkinliklerini kendi panolarına asıyorum. Panolara asılacak etkinlikler arasından öğrenciler için en verimli olanları seçmeye ve her öğrencinin en az bir etkinliğine panoda yer vermeye özen gösteriyorum" (E5; K1).

Araştırmaya katılan birleştirilmiş sınıf öğretmenlerinin %20'si (10 kişi) fiziksel düzeni sağlamada sınıfın renk-ışık ve aydınlıkta durumlarına dikkat ettiklerini ifade etmişlerdir. Öğretmenlerin bu konudaki görüşleri şu şekildedir:

"Birleştirilmiş sınıflı köy okullarında sınıflar okulun her iki cephesini de gördüğü için genellikle yeterince ışık alırlar. Fakat güneş ışığının yeterli olmadığı durumlarda da sınıfı yeterli düzeyde aydınlatmaya dikkat ediyorum. Daha aydınlık görünmesi için sınıf duvarlarını sarı renge boyatmayı tercih ediyorum" (E5; K5; K3).

Birleştirilmiş sınıf öğretmenleri fiziksel düzeni sağlamada tahtanın konumuna, sınıfın ısınma durumuna, oturma düzenine, sınıf panolarının kullanımına ve sınıfın renk-ışık aydınlıkta durumlarına dikkat etmektedirler. Bu

unsurlar arasında özellikle ısınma durumunun ve oturma düzeninin ön plana çıkması; birleştirilmiş sınıfların kendine özgü yapısıyla ilişkilendirilebilir. Birleştirilmiş sınıflı okulların ısınma durumunda çoğunlukla sobanın kullanılıyor olması, fiziksel düzeni sağlamada ısınma faktörünü ön plana çıkarmıştır. Bunun yanı sıra birleştirilmiş sınıfların öğretim faaliyetlerinde ilgi ve seviye gruplarının kullanılıyor olması, öğrenci sayılarının az olması fiziksel düzeni sağlamada oturma düzeni faktörünü öne çıkarmıştır.

3.2.2. Birleştirilmiş sınıf öğretmenlerinin öğrenme ve öğretme süreçlerinin yönetiminde dikkate aldıkları durumlar

Birleştirilmiş sınıf öğretmenleri, öğrenme öğretme süreçlerini yönetirken ödevlendirme çalışmalarına, planlamaya, öğrencilerin bireysel özelliklerine, hazırbulunuşluk durumlarına ve dikkat çekme çalışmalarına önem vermektedirler.

Araştırmaya katılan birleştirilmiş sınıf öğretmenlerinin %54'ü (27 kişi), öğrenme-öğretme süreçlerini yönetirken ödevlendirme çalışmalarına büyük önem verdiklerini ifade etmişlerdir. Birleştirilmiş sınıf öğretmenleri ödevlendirme yaparken nasıl bir yol izlediklerini, ödevli öğrenci gruplarını nasıl belirlediklerini şu cümlelerle ifade etmişlerdir:

"Birinci, ikinci, üçüncü ve dördüncü sınıfların bir arada eğitim aldığı, tek öğretmenli birleştirilmiş sınıfta çalışıyorum. Öğretim sürecinde öncelikle ödevli sınıfların konularını sırayla kısaca anlatır, akabinde yapmaları gereken çalışmalarını belirtir, ders öncesi hazırladığım etkinlik ve testleri öğrencilere dağıtırım. Ödevli sınıflara ödev verirken geçirdiğim sürede ise öğretmenli ders işleyeceğim sınıfın işlenecek konuyu okuyarak ön hazırlık yapmasını sağlarım. Ödevli sınıflar etkinlikleriyle ilgilenmeye başlayınca ben de öğretmenli ders işleyeceğim gruba derse başlarım. Ödevlendirdiğim sınıfların hazırladığım etkinliklerle ilgilenmeleri, öğretmenli derste öğrencilerime rahatlıkla zaman ayırmamı sağlar" (K5; K5; K1).

"Derlerde 1. sınıfları 2'lerle; 3. sınıfları da 4'lerle birleştirerek ders işlemeyi tercih ediyorum. 1 ve 2. sınıfları ödevlendirirken 3ve 4. sınıflarla ders işliyorum" (K1).

Araştırmada yer alan birleştirilmiş sınıf öğretmenlerinin %44'ü (22 kişi) öğrenme ve öğretme süreçlerini yönetirken planlama çalışmalarına önem verdiklerini ifade etmişlerdir. Öğretmenler, birleştirilmiş sınıflı okullarda öğretim programlarının ders yılı içerisinde yetiştirilebilmesi için iyi bir planlamaya ihtiyaç olduğu görüşündedirler. Öğretmenlerin bu konudaki görüşlerinden bir kısmı şu şekildedir:

"Birleştirilmiş sınıflarda derslerin verimliliğini artırmak amacıyla sınıf ve öğrenci sayısına göre planlama yapmak gerektiğini düşünüyorum. Çünkü iyi bir planlama olmadan birleştirilmiş sınıf müfredatının yetiştirilmesi mümkün olmayacaktır" (E5; K3).

Araştırmaya katılan birleştirilmiş sınıf öğretmenlerinden %22'si (11 kişi), öğrencilerin bireysel özelliklerinin öğrenme-öğretme süreçlerinin yönetiminde önemsedikleri bir husus olduğunu ifade etmişlerdir. Öğrencilerin geldikleri çevrenin şartlarını ve bireysel farklılıklarını dikkate aldıklarını ifade eden öğretmenlerin görüşleri şöyledir:

"Öğretim sürecinde öğrencilerin bireysel özelliklerini önemli görüyorum. Bu nedenle öğrencilerin yaşlarına, geldikleri çevrenin fiziksel şartlarına, bireysel farklılıklarına uygun davranıyorum. Ayrıca dersi öğrencilerin bireysel ihtiyaçlarına uygun şekilde anlatmaya ve konuları anlayabilecekleri şekilde sunmaya özen gösteriyorum. Gerekli gördüğüm durumlarda ders konularında öğrencilerin becerilerine uygun biçimde düzenlemeler yapıyorum" (K5; E5; E5; E5).

Araştırmada yer alan birleştirilmiş sınıf öğretmenlerinin %18'i (9 kişi) öğrencilerin hazırbulunuşluk durumlarına ve ders öncesi dikkat çekme çalışmalarına önem verdiklerini ifade etmişlerdir. Öğretmenlerin bu konudaki görüşleri şu şekildedir:

"Öğretim sürecinde öncelikli olarak öğrencilerin hazırbulunuşluk durumlarını tespit ederim. Bu amaçla derse başlamadan önce öğrencilere çeşitli sorular sorarım. Öğrencilerin hazırbulunuşluk durumlarına göre işleyeceğim derste düzenlemeler yaparım. Ders esnasında kullanacağım yöntem ve teknikleri de öğrencilerin hazırbulunuşluk durumlarına uygun olarak seçerim" (K1; E5; E1).

"Ders süresince öğrencilerin dikkatlerini, derse olan ilgilerini canlı tutmak ve bu şekilde dersle iç içe olmalarını sağlamak gerektiğini düşünüyorum. Bu sebeple öğretim sürecinin başında ilk beş dakikayı öğrencilerin dikkatini çekme, onları güdüleme ve motive etme çalışmalarına ayırıyorum. Öğrencilerin dikkatini çekmek için işleyeceğim konuyla bağlantılı olabilecek ya da sadece dikkatlerini çekecek kısa bir hikâye ya da masal okuyorum. İşleyeceğim konuyla ilgili materyallerle sınıfa gelerek, konuya giriş yapabileceğim açık suçlu soruları öğrencilere yöneliyorum. Böylece öğrencilerin ilgilerini akabinde işleyeceğim konuya yönlendiriyorum" (E5; E5; E3; E5).

Birleştirilmiş sınıf öğretmenlerinin; ödevlendirme çalışmalarını, planlamayı, öğrencilerin bireysel özelliklerini, hazırbulunuşluk durumlarını ve dikkat çekme çalışmalarını göz önünde bulundurarak öğrenme öğretme süreçlerini düzenledikleri tespit edilmiştir. Öne çıkan unsurlar arasında ödevlendirme çalışmalarını birleştirilmiş sınıfların doğasıyla ilişkilendirmek mümkündür. Birleştirilmiş sınıflarda birden fazla sınıfın aynı anda eğitim görüyor olması, derslerin ödevli ve öğretmenli olmak üzere iki farklı biçimde işleniyor olması, ödevlendirme çalışmalarını öğretmen görüşlerinde ön plana çıkarmıştır.

3.2.3. Birleştirilmiş sınıf öğretmenlerinin sınıf yönetimi konusunda zorlandıkları durumlar

Birleştirilmiş sınıf öğretmenleri sınıf yönetimi sürecinde öğrenciler arası etkileşimi yönetmede, zaman yönetiminde ve okulların fiziki koşullarından kaynaklanan durumları yönetmede zorlandıklarını ifade etmişlerdir.

Araştırmaya katılan birleştirilmiş sınıf öğretmenlerinden %42'si (21 kişi), ödevli ve öğretmenli gruplarda ders işleyen öğrenciler arası etkileşimin sınıf yönetimi sürecinde kendilerini zorladığını ifade etmişlerdir. Öğretmenlerin bu konudaki görüşleri şu şekildedir:

"Birleştirilmiş sınıflarda dersler ödevli ve öğretmenli olmak üzere iki şekilde işleniyor. Buna bağlı olarak öğretmenli sınıfla işlenen ders, ödevli sınıftaki öğrencilerin dikkatini dağıtıyor. Ödevli öğrenciler, kendi çalışmalarına adapte olmaktan zorlanarak, kendi etkinliklerini bırakıp öğretmenli derse katılmak istiyorlar. Bazen de ödevlerini verilen süreden daha kısa bir sürede tamamlayıp kendi aralarında konuşmaya başlıyorlar. Bu durum sınıfta gürültüye, karışıklığa neden olarak dersin akışını bozuyor" (K5; E3; K1).

Araştırmada yer alan birleştirilmiş sınıf öğretmenlerinin %28'i (14 kişi), zaman yönetiminde zorlandıklarını, birden fazla sınıfın müfredatını yetiştirmede sorun yaşadıklarını ifade etmişlerdir. Birleştirilmiş sınıf öğretmenlerinin bu konudaki görüşleri şu şekildedir:

"Birleştirilmiş sınıflarda etkili bir zaman yönetimi sağlamakta zorlanıyorum. Özellikle okuma bilmeyen öğrencilerin, diğer sınıflarla bir arada öğrenim görüyor olması, zamanı etkili kullanmama engel oluyor. Okulda geçen sürenin büyük çoğunluğunu okuma yazma öğretimine ayırmak durumunda kaldığım için birden fazla sınıfın müfredatını yetiştiremiyorum. Eğitim-öğretim faaliyetlerinin yanı sıra müdür yetkililik faaliyetlerinin de getirdiği iş yükü, zaman yönetimini olumsuz etkilemektedir" (E5; K1; E5).

Araştırmada yer alan birleştirilmiş sınıf öğretmenlerinin %20'si (10 kişi), birleştirilmiş sınıflı okulların içinde bulunduğu fiziki koşulların sınıf yönetimi sürecinde kendilerini zorladığını ifade etmişlerdir. Öğretmenlerin bu konudaki görüşleri şu şekildedir:

"Okulumuz köy yerleşim biriminde bulunduğu için ısınma soba ile sağlanıyor. Bu nedenle ders öncesi sobayı yakıp, sınıfı temizlememiz gerekiyor. Okulun fiziki şartlarının yetersizliği, kış aylarında karın okul yolunu kapatması, okula ait su borularının donması, bacaların temizliği gibi sorunlar ve tüm bunları eğitim-öğretimle bir arada yürütmek zorunda olmak sınıf yönetimini olumsuz etkiliyor" (E5; K1; E1).

Birleştirilmiş sınıf öğretmenlerinin sınıf yönetiminde zorlandıklarını ifade ettikleri öğrenciler arası etkileşim, zaman yönetimi ve fiziki şartlar gibi durumların tamamı birleştirilmiş sınıfların kendine özgü yapısıyla ilişkilendirilebilir. Birleştirilmiş sınıflı okullarda ödevli derslerdeki öğrencilerin çalışmalarını bireysel yürütüyor olmaları, birden fazla sınıfın öğretim programının aynı anda takip ediliyor olması ve bu okulların kırsal yerleşim bölgelerinde yer alıyor olması bu unsurları ön plana çıkarmış olabilir.

3.2.4. Daha Etkili Sınıf Yönetimi için Birleştirilmiş Sınıf Öğretmenlerinin Önerileri

Birleştirilmiş sınıf öğretmenleri daha etkili sınıf yönetimi için, öğrenci-öğretmen sayısının dengelenmesi, öğrencilerle ve öğrenci velileriyle sosyal ilişkilerin güçlendirilmesi, okulların araç-gereç ve materyal eksiklerinin giderilmesi, öğretmenlerin derse hazırlıklı gelmesi önerilerinde bulunmuşlardır.

Araştırmaya katılan birleştirilmiş sınıf öğretmenlerinin %32'si (16 kişi) birleştirilmiş sınıflarda daha etkili bir sınıf yönetimi için öğrenci ve öğretmen sayısının dengelenmesi önerisinde bulunmuşlardır. Öğretmenlerin bu konudaki görüşleri şu şekildedir:

"Birleştirilmiş sınıflarda öğrenci ve öğretmen sayısı arasında standart bir denge kurulmalıdır. Genel olarak birleştirilmiş sınıflarda bir öğretmenin sorumlu olacağı öğrenci sayısı en fazla 15 olmalı, 15'den fazla öğrencisi bulunan okullara ikinci bir öğretmen görevlendirilmelidir. İkinci bir öğretmen görevlendirme imkânının bulunmadığı durumlarda, bu okullarda öğretmenlere yardımcı olacak stajyer öğretmenlerin görevlendirilmesi gibi alternatif çözümler üzerinde çalışılmalıdır. Öğrenci sayısının az olduğu sınıflarda öğretmenlerin her öğrenciyle bireysel çalışma imkânı olacaktır" (E3; K5; E5).

Birleştirilmiş sınıf öğretmenlerinin %22'si etkili bir sınıf yönetimi için öğrencilerle ve öğrenci velileriyle sosyal ilişkilerin güçlendirilmesi önerisinde bulunmuşlardır. Öğretmenler bu konudaki görüşlerini şu şekilde ifade etmişlerdir:

"Öğrencilerin aile ortamlarını, çevre şartlarını bilmek ve buna uygun davranmak önemlidir. Bu sebeple veliler ile sürekli iletişim içerisinde olunmalıdır. Velilerle samimi ilişkiler geliştirilmesi, velilerin öğretmene desteğini artıracak ve sınıf yönetimini olumlu yönde etkileyecektir. Velilerin soba yakma, sınıf temizliği gibi okulla ilgili işlere dâhil edilmesi öğretmenin iş yükünü hafifletecektir" (E3; K1).

Araştırmaya katılan birleştirilmiş sınıf öğretmenlerinin %18'i (9 kişi), daha etkili bir sınıf yönetiminin sağlanması için okulların araç-gereç ve materyal eksiklerinin giderilmesini önermişlerdir. Bu konudaki görüşlerini öğretmenler şu şekilde ifade etmişlerdir:

"Birleştirilmiş sınıflı köy okullarında ders araç gereçleri yok denecek kadar az durumdadır. Okulun olmazsa olmazlarından sınıf panoları bile yeterli sayının oldukça altındadır. Oysa öğrenme-öğretme süreçlerinin etkili bir şekilde yönetilebilmesinde sınıf araç gereçleri önemli bir yere sahiptir. Öğretmenin kullanımına açık araç gereç ve materyaller ne kadar fazla ise, öğretim süreci o kadar verimli olacaktır. Bu nedenle sınıflardaki araç gereç sayısı ve teknolojik imkânlar artırılmalıdır. Her sınıfta projeksiyon olması durumunda, ödevli ders işleyen sınıfların görevleri bu projeksiyon aleti yardımı ile tahtaya yansıtılabilir. Böylece öğretmen zaman kaybetmeden öğretmenli ders işlediği sınıfla ilgilenebilecektir" (E5; K5; E3; E3).

Birleştirilmiş sınıf öğretmenlerinin %16'sı (8 kişi), etkili bir sınıf yönetimi için öğretmenlerin her ders öncesi hazırlık yapmaları, derste kullanılacak materyalleri ders öncesi hazırlamaları önerisinde bulunmuşlardır. Bu konudaki öğretmen görüşleri şöyledir:

"Birleştirilmiş sınıflarda görev yapan öğretmenlerin derse hazırlıklı gelmeleri oldukça önemlidir. Öğretmenler, her sınıf için işleyecekleri derslerin konularını, bu derslerde faydalanacakları materyalleri, ödevli derslerde yaptıracakları etkinlikleri ve tüm sınıflar için verecekleri ev ödevlerini önceden hazırlayarak sınıfa gelmelidirler. Böylece öğretmenlerin sınıftaki iş yükü hafifleyecek, zaman kaybı yaşamayacaklardır. Ayrıca öğretmenler meslekleri ile ilgili kendilerini geliştirmeli, alanlarında gerçekleştirilen çalışmalarını araştırmalı, okumalıdır" (E5; K3; E3).

Birleştirilmiş sınıf öğretmenleri daha etkili bir sınıf yönetiminin sağlanmasında çeşitli öneriler ifade etmişlerdir. Öğretmenler yönetmelikte yer alan 20 öğrenci için 1 öğretmen görevlendirilmesi uygulamasının değiştirilerek; birleştirilmiş sınıflarda 15 öğrenci için 1 öğretmen görevlendirilmesini önermişlerdir. Bunun yanı sıra öğretmenler öğrencilerle ve velilerle sosyal ilişkilerin güçlendirilmesini, okulların araç-gereç ve materyal eksiklerinin giderilmesini ve öğretmenlerin derse hazırlıklı gelmelerini önermişlerdir. Bu öneriler arasında yer alan araç-gereç ve materyal eksiklerinin giderilmesi önerisi, birleştirilmiş sınıfların fiziki koşullarıyla ilişkilendirilebilir.

4.SONUÇ VE TARTIŞMA

Bu araştırmada, birleştirilmiş sınıf öğretmenlerinin sınıf yönetimi yeterlilik düzeyleri ve sınıf yönetimi konusunda görüşleri incelenmiştir. Araştırmada elde edilen sonuçlara göre birleştirilmiş sınıf öğretmenlerinin Sınıf Yönetimi Yeterlik Ölçeğine ilişkin genel ortalamaları ve fiziksel düzeni sağlama, öğretim yönetimi, zaman yönetimi, sınıf içi ilişkileri düzenleme, davranış geliştirme ve düzenleme alt boyutlarına ait ortalama puanları oldukça yüksek düzeydedir. Bu sonuca dayanarak birleştirilmiş sınıf öğretmenlerinin sınıf yönetimi yeterlilik inançlarının yüksek olduğu değerlendirilebilir. Ancak birleştirilmiş sınıf öğretmenlerinin öğretmen görüşme formlarında ön plana çıkan görüşlerinden birinin de sınıf yönetiminde zorlandıkları durumlar olması, sınıf yönetimi yeterlik inançlarının yüksek olması ile çelişen bir sonuç olarak görülmektedir.

Öğretmenlerin Sınıf Yönetimi Yeterlik Ölçeğinin alt boyutlarından aldıkları en yüksek ortalama puan sınıf içi ilişkileri düzenleme alt boyutuna aittir; en düşük ortalama puan zaman yönetimi boyutuna aittir. Bu sonuca göre öğretmenler zaman yönetimi konusunda kendilerini daha az yeterli görmektedirler. Araştırmada elde edilen diğer bir sonuç birleştirilmiş sınıf öğretmenlerinin sınıf yönetimi yeterliliklerinin cinsiyet değişkenine göre anlamlı farklılaşma göstermediği yönündedir. Alan yazında öğretmenlerin sınıf yönetimi becerilerinin cinsiyet değişkenine göre anlamlı farklılaşmadığını gösteren farklı araştırmalar (Akkaya, 2011; Yaşar, 2008) mevcuttur.

Araştırmanın ikinci bölümünü birleştirilmiş sınıf öğretmenlerinin sınıf yönetimi konusunda görüşleri oluşturmaktadır. Öğretmenlerin sınıf yönetimi konusundaki görüşleri incelendiğinde bunların bir bölümünün fiziksel düzeni sağlamada dikkate aldıkları durumlar ve gerçekleştirdikleri uygulamalarla ilgili olduğu görülmektedir. Birleştirilmiş sınıf öğretmenleri, sınıf tahtasını bütün öğrencilerin görebileceği şekilde konumlandırmaya, bazı durumlarda da tahtanın konumuna göre oturma düzeni oluşturmaya özen göstermektedirler. Birleştirilmiş sınıf öğretmenlerinin fiziksel düzeni sağlarken dikkat ettikleri bir diğer durum ısınmadır. Birleştirilmiş sınıflı okullar kırsal kesimde yer aldığı için ısınma çoğunlukla sobayla sağlanmaktadır. Öğretmenler ısının eşit yayılması için sobayı sınıf merkezine yerleştirirler ya da oturma düzenini sobaya yakın olacak şekilde düzenlerler. Sobanın konumunu belirlemede sınıf içi kazalara sebebiyet verme ihtimalinin de göz önünde bulundurulması, araştırmada dikkat çeken sonuçlar arasındadır.

Birleştirilmiş sınıf öğretmenlerinin büyük bir bölümü öğrencilerin tahtayı rahatlıkla görebilmelerini ve ders içi verimin artmasını sağlamak amacıyla U oturma düzenini tercih etmektedir. Öğretmenlerden bazıları ise birleştirilmiş sınıflarda öğrencilerin kendi yaş gruplarıyla bir arada bulunmasını sağlamak, öğrenciler arası iletişime imkân tanımak amacıyla grup düzenini tercih etmektedirler. Ayrıca öğretmenler oturma düzenini belirlemede boy sıralaması, öğrenciler arası olumsuz etkileşim gibi durumları da dikkate almaktadır. Birleştirilmiş sınıf öğretmenleri sınıf panolarını tüm öğrencilerin rahatlıkla görebilecekleri yüksekliğe asmakta ve her sınıf düzeyi için ayrı panolar belirleyerek tüm öğrencilerin etkinliklerine panolarda yer vermektedir. Bazı öğretmenler ise panoların sınıf içerisinde dikkat dağıtıcı etki yaptığı, bu nedenle sınıf dışında bulunması gerektiği görüşündedir. Bunun yanı sıra birleştirilmiş sınıf öğretmenleri sınıflarının ışık almasına, yeterince aydınlatılmasına ve duvarlarda kullanılan rengin öğrenme ortamına uygunluğuna dikkat ederler. Öğretmenlerin fiziksel düzeni sağlamada yaptıkları tüm bu çalışmalar değerlendirildiğinde; fiziksel unsurları mümkün olduğunca tüm öğrencilerin eğitim ortamından eşit düzeyde faydalanmasına imkân tanyacak şekilde düzenlemeye çalıştıkları sonucuna varılmaktadır. Aksoy (2008)'un araştırmasında da benzer şekilde birleştirilmiş sınıf öğretmenlerinin tüm olumsuz koşullara rağmen mesleklerini büyük bir özveriyle yaptıkları sonucuna ulaşılmıştır.

Birleştirilmiş sınıf öğretmenlerinin sınıf yönetimi konusundaki görüşlerinden bir bölümü öğrenme-öğretme süreçlerinde dikkate aldıkları durumlar ve gerçekleştirdikleri uygulamalarla ilgilidir. Elde edilen sonuçlarda ödevlendirme çalışmaları ön plana çıkmaktadır. Bu durumun birleştirilmiş sınıflarda derslerin ödevli ve öğretmenli

olmak üzere iki şekilde işleniyor olmasından kaynaklandığı düşünülebilir. Birleştirilmiş sınıf öğretmenleri öncelikle öğrencilere bireysel çalışacakları konuları kısaca anlatıp ardından öğrencileri ödevlendirmektedir. Öğretmenler bu ödevlerin kontrollerine de mutlaka zaman ayırırlar. Sağ ve Sezer (2012)'in gerçekleştirdiği araştırmaya göre birleştirilmiş sınıf öğretmenlerinin ödevli çalışmalarda öğrencileri güdüleme, ödevli dersler için öğretim materyalleri geliştirme konularında mesleki eğitime ihtiyaçları bulunmaktadır.

Birleştirilmiş sınıf öğretmenleri öğrenme-öğretme süreçlerinin yönetiminde planlama çalışmalarını dikkate alırlar. Öğretmenler, derslerin verimli geçmesini ve müfredatın yetişmesini sağlamak için iyi bir planlamanın şart olduğu görüşündedir. Bu nedenle öğretmenler planlamada her sınıfa eşit zaman ayırmaya dikkat etmekte ve derste kullanacakları strateji ve tekniklere, faydalanacakları materyallere planlamada yer vermektedir. Korkmaz, Saban ve Akbaşı (2004) tarafından gerçekleştirilen bir araştırmada öğretmenlerin yarımından fazlası öğretim sürecinde planlama yapmada zorlandıklarını ifade etmişlerdir. Birleştirilmiş sınıf öğretmenleri öğrenme öğretme süreçlerini yönetirken öğrencilerin bireysel özelliklerine, hazır bulunuşluk durumlarına ve ders öncesi dikkat çekme çalışmalarına da önem verirler. Öğretmenler ders öncesi sorular sorarak öğrencilerin hazır bulunuşluklarını tespit etmekte ve işleyecekleri konularda öğrencilerin becerilerine uygun şekilde düzeltmeler yapmaya özen göstermektedir. Öğretmenler dikkat çekme çalışmalarını da önemli görerek, hem ders öncesi hem de ders esnasında bu çalışmalara sıkça yer verirler. Paliç ve Keleş (2011) tarafından gerçekleştirilen araştırmaya göre öğretmenler dikkat çekme ve motivasyonu sağlama konusunda birtakım sorunlar yaşamakta ve bu sorunların çözümü için çeşitli yöntemler denemektedir.

Araştırmada elde edilen sonuçların bir bölümü birleştirilmiş sınıf öğretmenlerinin sınıf yönetimi konusunda zorlandıkları durumlarla ilgilidir. Öğretmenler, öğretmenli sınıfla işlenen derslerin, ödevli öğrencilerin dikkatinin dağılmasına neden olduğu görüşündedir. Ayrıca ödevli gruptaki öğrencilerin bireysel çalışmada zorlanmaları nedeniyle öğretmenler onlarla ilgilenmek durumunda kalırlar. Bu durum öğretmenli işlenen derslerin akışını bozmaktadır. Dursun (2006) tarafından yapılan araştırmaya göre de ödevli ders yapan öğrenciler, kendi derslerinden çok öğretmenli derste anlatılan konuya ilgi göstermektedir. Birleştirilmiş sınıf öğretmenleri, birleştirilmiş sınıf müfredatının yoğunluğu, okuma yazma çalışmalarının çok vakit alması, müdür yetkililik görevinin getirdiği iş yükü nedenleriyle zaman yönetiminde zorlanırlar. Abay (2006) tarafından yapılan araştırmaya göre de birleştirilmiş sınıflarda öğrenci ve sınıf sayısının artması zaman yönetimi sorununu artırmaktadır. Birleştirilmiş sınıf okullarda ısınmanın sobayla sağlanıyor olması, öğretmenlerin genellikle bu görevi üstlenmek zorunda kalmaları öğretmenleri zorlamaktadır. Araştırmanın gerçekleştirildiği Erzurum İlinin içinde bulunduğu ağır kış şartları sık sık okul yollarının kapanmasına, okulların sularının donmasına neden olur. Bunların yanı sıra okul temizliği, baca temizliği gibi işleri üstlenmek, bunları eğitim-öğretim ile birlikte yürütmek öğretmenlerin sınıf yönetiminde güçlük yaşamalarına neden olmaktadır. Erdem, Kamacı ve Aydemir (2005) gerçekleştirdikleri bir araştırmada okulların fiziki şartlarının eğitim-öğretim bakımından yeterliliğinin birleştirilmiş sınıf öğretmenleri tarafından "kısmen sorun" olarak görüldüğünü ifade etmişlerdir.

Araştırmada elde edilen sonuçların bir bölümü birleştirilmiş sınıf öğretmenlerinin daha etkili bir sınıf yönetimi için sundukları önerilerle ilgilidir. Öğretmenler birleştirilmiş sınıflarda öğrenci sayısının 15'i geçtiği durumlarda ikinci bir öğretmenin görevlendirilmesi önerisinde bulunmuşlardır. Ayrıca öğretmenler birleştirilmiş sınıflarda üç ya da dört sınıfın birleştirilmesinin eğitim verimini düşürdüğünü, bu nedenle öğrenci sayısına bakılmaksızın her okula en az iki öğretmenin görevlendirilmesi gerektiğini belirtmişlerdir. Şahin (2003) tarafından gerçekleştirilen araştırmada "Birleştirilmiş sınıf uygulamasına ilişkin olarak neleri değiştirmek istersiniz?" sorusuna öğretmenlerin bir kısmı "... tek öğretmenli uygulamaya son verip, en az iki öğretmen atardım." cevabını vermişlerdir. Birleştirilmiş sınıf öğretmenlerinin daha etkili bir sınıf yönetimi için sundukları bir diğer öneri sosyal ilişkilerin güçlendirilmesidir. Sosyal ilişkilerin güçlendirilmesinde velilerle ilişkilerin de önemli olduğunu ifade eden öğretmenler, aile ziyaretlerini ve velilerle iletişim içerisinde olmayı önemsemektedirler. Daha etkili bir sınıf yönetimi için birleştirilmiş sınıf öğretmenlerinin sundukları bir diğer öneri okulların araç gereç ve materyal eksiklerinin giderilmesidir. Dursun (2006) ve Gelebek (2011) de benzer şekilde birleştirilmiş sınıflı okulların araç gereç bakımından yetersiz olduğu ve bu ihtiyaçlarının giderilmesi gerektiği sonucuna ulaşmışlardır. Öğretmenler, birleştirilmiş sınıflı okullardaki teknolojik imkanların artırılmasını ve her sınıfta mutlaka projeksiyon cihazı bulunması gerektiğini vurgulamışlardır. Enayati, Zamani ve Movahedian (2016), yaptıkları bir araştırmada birleştirilmiş sınıflı okullarda eğitim teknolojilerinden faydalanmanın öğrenmeyi kolaylaştırma ve öğrenci performansını artırma gibi olumlu etkileri nedeniyle sınıf yönetimini kolaylaştıracağını ifade etmişlerdir. Birleştirilmiş sınıf öğretmenlerinin daha etkili sınıf yönetimi için sundukları son öneri öğretmenlerin derse hazırlıklı gelmeleridir. Bu sayede birleştirilmiş sınıf öğretmenlerinin sınıftaki iş yükleri azalacak ve zaman kaybı yaşamayacaklardır.

Araştırmada elde edilen sonuçlar genel olarak incelendiğinde birleştirilmiş sınıf öğretmenlerinin sınıf yönetimi yeterlilik inançlarının yüksek olduğu görülmektedir. Bunun yanı sıra öğretmenler, fiziksel düzeni sağlama ve öğretimsel süreçlerin yönetiminde gerekli çalışmaları titizlikle yapmaktadırlar. Bu durumun sınıf yönetimi yeterliliklerinin yüksek olmasını destekler nitelikte bir sonuç olduğu ifade edilebilir. Ancak birleştirilmiş sınıf

öğretmenlerinin sınıf yönetimi konusunda zorlandıkları bazı durumların olduğu da araştırma bulgularından anlaşılmaktadır. Öğretmenlerin zorlandıkları durumların genellikle birleştirilmiş sınıflı okulların doğasıyla ilişkili olduğu, önerilecek çözümlerin de birleştirilmiş sınıflı okulların yapısına uygun nitelikte olması gerektiği düşünülmektedir. Araştırmada elde edilen sonuçlar doğrultusunda şu önerilerde bulunmak mümkündür:

- 1- Birleştirilmiş sınıf öğretmenlerine sınıf yönetiminde zorlandıklarını konularda hizmet içi eğitim alma imkânı sağlanabilir.
- 2- Birleştirilmiş sınıflı okulların fiziki koşullarını iyileştirme adına çeşitli çalışmalar yapılabilir.
- 3- Birleştirilmiş sınıflı okulların araç-gereç ve materyal eksikleri giderilebilir.
- 4- Birleştirilmiş sınıflı okullarda ikinci bir öğretmenin görevlendirilmesi konusunda yasal düzenlemeler yeniden gözden geçirilebilir.
- 5- Benzer araştırmalarla, birleştirilmiş sınıflarda sınıf yönetimi konusu incelenerek daha detaylı sonuçlar elde edilebilir.

KAYNAKÇA

- Abay, S. (2006). *Birleştirilmiş sınıf uygulamasında öğretmenlerin öğretme-öğrenme sürecinde karşılaştığı sorunlar* (Yüksek lisans tezi). Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi'nden edinilmiştir. (Tez No. 186586)
- Akkaya, M. (2011). *Sınıf öğretmenlerinin sınıf yönetimi becerileri ile mizah tarzları arasındaki ilişkinin incelenmesi* (Yüksek lisans tezi). Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi'nden edinilmiştir. (Tez No. 289602)
- Aksoy, N. (2008). Birleştirilmiş sınıflarda eğitim-öğretim: Genç ve deneyimsiz öğretmenlerin görüşlerine dayalı bir araştırma. *Eğitim, Bilim ve Toplum Dergisi*, 6 (21), 82-108.
- Büyüköztürk, Ş., Kılıç Çakmak, E., Akgün, Ö.E., Karadeniz, Ş. & Demirel, F. (2014). *Bilimsel araştırma yöntemleri*. Ankara: Pegem Akademi.
- Başar, H. (2005). *Sınıf Yönetimi*. Ankara: Anı.
- Creswell, J. W. & Plano Clark, V. L. (2015). *Karma yöntem araştırmaları: tasarımı ve yürütülmesi*. (Y. Dede & S. B. Demir, çev. ed.). Ankara: Anı.
- Creswell, J. W. (2016). *Nitel araştırma yöntemleri: Beş yaklaşıma göre nitel araştırma ve araştırma desenleri*. (M. Bütün, & S. B. Demir, çev. ed.). Ankara: Siyasal.
- Creswell, J. W. (2017). *Karma yöntem araştırmalarına giriş*. (M. Sözbilir, çev. ed.). Ankara: Pegem Akademi.
- Çağlayan, A. (2012). *Birleştirilmiş sınıf öğretmenlerinin tükenmişlik düzeyleri* (Yüksek lisans tezi). Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi'nden edinilmiştir. (Tez No. 319653)
- Çelik, V. (2003). *Sınıf yönetimi*. Ankara: Nobel.
- Çetin, F. (2009). *Eğitim fakültelerinde görev yapan öğretim elemanlarının sınıf yönetimi ile ilgili davranışlarının incelenmesi* (Doktora tezi). Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi'nden edinilmiştir. (Tez No. 235593)
- Dursun, F. (2006). Birleştirilmiş sınıflarda eğitim sorunları ve çözüm önerileri. *Sosyal Bilimler Araştırmaları Dergisi*, 2, 33-57. <http://www.acarindex.com/dosyalar/makale/acarindex-1423881564.pdf> adresinden erişilmiştir.
- Denkdemir, E. (2007). *Sınıf öğretmenlerinin sınıf yönetimi hakkında görüşleri ve bir uygulama* (Yüksek lisans tezi). Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi'nden edinilmiştir. (Tez No. 227952)
- Enayati, T., Zamani, F., & Movahedian, M. (2016). Classroom management strategies of multigrade schools with emphasis on the role of technology. *Interdisciplinary Journal of Virtual Learning in Medical Sciences*, 7(2), 165-179. doi: 10.5812/ijvlms.12161.
- Erdem, A. R., Kamacı, S., & Aydemir, T. (2005). Birleştirilmiş sınıfları okutan sınıf öğretmenlerinin karşılaştıkları sorunlar: Denizli örneği. *Eğitimde Kuram ve Uygulama*, 1(1-2), 3-13.
- Fosco, A. M., Schleser, R., & Andal, J. (2004). Multiage programming effects on cognitive developmental level and reading achievement in early elementary school children. *Reading Psychology*, 25(1), 1-17.
- Gelebek, M. S. (2011). *Birleştirilmiş sınıf öğretmenlerinin yapılandırmacılık temelli yeni ilköğretim programının birleştirilmiş sınıflarda uygulanmasına ilişkin görüşlerinin incelenmesi* (Yüksek lisans tezi). Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi'nden edinilmiştir. (Tez No. 280425)
- Gülünay-Sivri, D. (2012). *İlköğretim öğretmenlerinin sınıf yönetimi eğilimlerinin belirlenmesi* (Yüksek lisans tezi). Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi'nden edinilmiştir. (Tez No. 311748)
- Güner, N. (2010). *Kaynaştırma uygulamaları yapılan sınıflarda çalışan öğretmenlerin sınıf yönetimi bilgi düzeyleri ile önleyici sınıf yönetimi eğitim programının öğretmenlerin sınıf yönetimlerine etkisinin incelenmesi*. (Doktora tezi). Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi'nden edinilmiştir. (Tez No.309496)
- Gürel, N., Çapar, D. & Kartal, S. (2014). Birleştirilmiş sınıf uygulamalarına ilişkin öğretmen görüşleri: Nitel bir araştırma. *International Journal of Human Sciences*, 11(1), 1056-1076.
- Hasanoğlu, G. (2013). *Birleştirilmiş sınıflardaki kaynaştırma eğitiminde yaşanan sorunlara ilişki görüşler* (Yüksek lisans tezi). Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi'nden edinilmiştir. (Tez No. 344308)

- İlgar, L. (2007). *İlköğretim öğretmenlerinin sınıf yönetimi becerileri üzerine bir araştırma* (Doktora tezi). Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi'nden edinilmiştir. (Tez No. 219751)
- Karaman, F. (2006). *Birleştirilmiş sınıflarda matematik dersindeki başarı düzeyi ile normal sınıflardaki başarı düzeyinin karşılaştırılması* (Yüksek lisans tezi). Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi'nden edinilmiştir. (Tez No. 182668)
- Kaya, C. (2013). *Sınıf öğretmenlerinin sınıf yönetimindeki demokratik tutumlarının incelenmesi* (Yüksek lisans tezi). Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi'nden edinilmiştir. (Tez No. 331722)
- Kazu, H. & Aslan, S. (2012). Birleştirilmiş sınıf öğretmenlerinin Hayat Bilgisi dersi öğretim programına yönelik görüşlerinin incelenmesi: Nitel bir araştırma. *International Periodical For The Languages, Literature and History of Turkish or Turkic*, 7(2), 693-706.
- Koçoğlu, A. M. (2013). *İlkokul öğretmenlerinin sınıf yönetimi becerilerinin çok boyutlu olarak incelenmesi* (Yüksek lisans tezi). Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi'nden edinilmiştir. (Tez No. 356299)
- Korkmaz, İ., Saban, A. & Akbaşı, S. (2004). Göreve yeni başlayan sınıf öğretmenlerinin karşılaştıkları güçlükler. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi*, 10(2), 266-277.
- Köklü, M. (2000). *Birleştirilmiş sınıfların yönetimi ve öğretim*. İstanbul: Beta.
- Külekçi, E. (2013). 4+4+4 eğitim sistemi kapsamında birleştirilmiş sınıf uygulamasına ilişkin öğretmen görüşlerinin değerlendirilmesi. *Eğitim ve Öğretim Araştırmaları Dergisi*, 2(2), 369-377.
- Martin, N. K., & Shoho, A. R. (2000). *Teacher experience, training, and age: the influence of teacher characteristics on classroom management style*. Paper presented at the Annual Conference of the Southwest Educational Research Association, Dallas, Texas.
- Oliver, R. M., Wehby, J. H., & Reschly, D. J. (2011). *Teacher Classroom Management Practices: Effects on Disruptive or Aggressive Student Behavior*. Paper presented at the Society for Research on Educational Effectiveness Conference, Netherlands.
- Özer, F. (2013). *Aday öğretmenlerin sınıf yönetimi yeterliliklerine ilişkin alguları* (Yüksek lisans tezi). Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi'nden edinilmiştir. (Tez No. 333862)
- Paliç, G. & Keleş, E. (2011). Sınıf yönetimine ilişkin öğretmen görüşleri. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi*, 17(2), 199-200.
- Patton, M. Q. (2014). *Nitel araştırma ve değerlendirme yöntemleri*. (M. Bütün & S. B. Demir, çev.ed.). Ankara: Pegem Akademi.
- Pekince, D. (2010). *Değerlere dayalı sınıf yönetimi* (Yüksek lisans tezi). Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi'nden edinilmiştir. (Tez No. 253986)
- Sağ, R. & Sezer, R. (2012). Birleştirilmiş sınıf öğretmenlerinin mesleki eğitim ihtiyaçları. *İlköğretim Online Dergisi*, 11(2), 491-503.
- Samancı, O. (2015). *Birleştirilmiş sınıflarda öğretim (2. baskı)*. Ankara: Pegem Akademi.
- Samancı, O. & Ocakcı, E. (2014, Mayıs). *Hayat bilgisi dersi etkinliklerinin birleştirilmiş sınıflarda uygulanabilirlik durumu*. 13. Ulusal Sınıf Öğretmenliği Eğitimi Sempozyumu'nda sunulan sözlü bildiri, Antalya.
- Samancı, O., Ocakcı, E., & Ocakcı, S. (2016). Birleştirilmiş sınıflarda iyi örnek uygulamaları. *The Journal of Academic Social Science*, 4(34), 58-72.
- Şahin, A. E. (2003). Birleştirilmiş sınıf uygulamasına ilişkin öğretmen görüşleri. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 25, 166-175.
- Şahin, Ç. (2010). Birleştirilmiş sınıflara ilişkin temel bilgiler. Çavuş Şahin (Ed.), *Birleştirilmiş sınıflarda öğretim içinde* (ss.2-30). Ankara: Pegem Akademi.
- Taşdemir, M. (2014). Birleştirilmiş sınıflar hakkında sınıf öğretmeni adaylarının görüşleri: Beklenti ve metaforlar. *Turkish Studies - International Periodical For The Languages, Literature and History of Turkish or Turkic*, 9(2), 1459-1475.
- Tunca, Ö. (2010). *Duyusal zekâ düzeylerinin sınıf yönetimi becerilerine etkisi ve bir araştırma* (Yüksek lisans tezi). Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi'nden edinilmiştir. (Tez No. 264508)

- Tunç, H. S. (2013). *Birleştirilmiş sınıflarda yapılandırmacı öğrenme ortamlarının değerlendirilmesi: Kilis ili örneği* (Yüksek lisans tezi). Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi'nden edinilmiştir. (Tez No. 347496)
- Uç, H. (2013). *İlkokul öğretmenlerinin sınıf yönetimi becerileri ile örgüt kültürü arasındaki ilişki* (Yüksek lisans tezi). Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi'nden edinilmiştir. (Tez No. 348987)
- Yaşar, S. (2008). *İlköğretim öğretmenlerinin sınıf yönetimi yaklaşımları* (Yüksek lisans tezi). Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi'nden edinilmiştir. (Tez No. 228541)
- Yıldırım, A. & Şimşek, H. (2013). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. Ankara: Seçkin.

EXTENDED ABSTRACT

1. Introduction

The multigrade classes are based on the principle that more than one class is trained under the supervision of a single teacher. Courses are usually carried out in two ways as homework-assigned and with teacher in multigrade classes. The unique structure of the multigrade classes increases the importance of classroom management in these classes. Classroom management refers to a process in which teaching activities are managed within the framework of classroom rules. It has been determined that classroom management is investigated in five dimensions in the literature. These dimensions are physical regulation, regulation of teaching and learning processes, time management, organization of interclass relationships and behavior management. It is necessary to obtain information about the classroom management competency beliefs of the multigrade classroom teachers and to analyze their opinions on classroom management to talk about the existence of effective classroom management in multigrade classrooms. Therefore, it is aimed in this study to determine the classroom management competencies of the multigrade classroom teachers and to analyze their opinions on classroom management.

In the direction of this aim, answers to the questions below are sought:

1. What is the level of classroom management competency beliefs of multigrade classroom teachers?
2. Do the class management competency beliefs of multigrade classroom teachers differ significantly according to gender variable?
3. What are the general views of multigrade classroom teachers on classroom management?
4. What are the situations in which multigrade classroom teachers have difficulty in class management?
5. What are the recommendations for multigrade classroom teachers for more effective classroom management?

2. Method

This study was carried out with mixed method research. Multiphase design which is used in mixed method researches was used in the study. The sample group of the study consists of 77 multigrade classroom teachers who work in schools with multigrade classes in Yakutiye, Palandöken and Aziziye counties of Erzurum province. The purposeful sampling method was used to determine the sample group.

"Classroom Management Competency Scale" was used to collect the data constituting the quantitative dimension of the study. There are four sub-dimensions in the Classroom Management Competency Scale. These dimensions are physical regulation, regulation of teaching and learning processes, time management, organization of interclass relationships and behavior management. SPSS was used in the analysis of the data obtained from the scale. It was determined that the data set showed normal distribution in the normality test. For this reason, independent samples t test was used to examine the classroom management competency beliefs of the multigrade classroom teachers according to the gender variable. "Teacher Interview Protocol" prepared by the researchers was used to collect the data that constitute the qualitative dimension of the research. The data obtained from the interview form were analyzed with content analysis. While presenting the results of the analysis, quotations from the interview protocols are included. Teachers' opinions of similar nature in direct quotations are not presented separately, but they are presented by bringing together according to meaning integrity.

3. Findings

The findings obtained from the study are presented under two main headings. These are as follows:

1. The classroom management competency levels of the multigrade classroom teachers

It was determined that the average score ($\bar{X} = 4.37$) of the multigrade classroom teachers obtained from the classroom management competency scale was found to be quite high. In addition, it was determined that teachers' classroom management competencies did not differ significantly according to gender ($t = 263, p > .05$).

2. The opinions of the multigrade classroom teachers on classroom management.

The opinions of multigrade classroom teachers on classroom management are shaped under four themes. These themes are related to factors in which multigrade classroom teachers take into account in providing physical order, that they take into account in the management of learning and teaching processes, in which they have difficulty in classroom management, and suggestions for more effective classroom management.

4. Discussion and Results

According to the results obtained in the research, the multigrade classroom teachers' classroom management competency beliefs are at a high level. However, classroom management competency beliefs do not differ significantly according to gender.

The first element that comes to the forefront in teachers' views on classroom management is the cases in which they take into account in providing physical order. Teachers pay attention to the position of the class board, the heat, the seating arrangement, class bulletin boards, color-light-lighting in providing the physical order. Among these elements, the fact that the heat and seating arrangement come to the forefront can be associated with the unique structure of the multigrade classes. The fact that the stove is mostly used for the heating of the schools with multigrade classrooms has brought the heating factor to the foreground in providing the physical order.

Another element that stands out in the views of teachers is the factor that they take into consideration in the management of learning and teaching processes. Teachers attach importance to homework assignment, planning, students' individual characteristics, readiness level and attention-getting activities while managing teaching and learning processes. Among the prominent elements, it is possible to associate homework assignment with the nature of the multigrade classes. The fact that more than one class is being trained at the same time in the multigrade classes and the lessons are being processed in two different ways as homework-assigned and with teacher makes the assignments come to the forefront in the teachers' opinions.

Another factor that stands out from teachers' views is that they have difficulty in classroom management. Teachers have difficulty in managing inter-student interaction, time management and the physical conditions of schools in classroom management. All the factors like inter-student interaction, time management and physical conditions in which the multigrade classroom teachers say they have difficulty, can be associated with the unique structure of the multigrade classes. The fact that the students are conducting their studies individually in the homework-assigned classes in the schools with multigrade classes, that the curricula of more than one class are being applied at the same time, and that these schools are located in the rural areas may have highlighted these factors.

The last factor that stands out in teachers' views is about recommendations for more effective classroom management. The teachers recommended for more effective classroom management that the number of students and teachers should be balanced, the social relations with the students and the parents of the students should be strengthen, the tools and materials deficiency of the schools should be eliminated, and the teachers should attend the courses prepared. The suggestion for the elimination of equipment and material deficiencies among these recommendations may be associated with the physical conditions of the multigrade classes. The following recommendations are made based on the results obtained in the research:

- 1- Multigrade classroom teachers can be provided with the opportunity to get in-service training on issues that they have difficulty in classroom management.
- 2- Various studies can be done to improve the physical conditions of schools with multigrade classrooms.
- 3- In similar studies, more detailed data can be obtained by using the observation method in examining the classroom management in the multigrade classes.